

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2Co/103/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113220111
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 12. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8113220111.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Daniely Babinovej a Mgr. Miloša Koleka v právnej veci žalobkyne Bc. K. F., nar. XX.X.XXXX, bytom E. XX, zastúpenej L. M. G., advokátkou, so sídlom P. 2, P., proti žalovanému Rapid life životná poisťovňa, a.s., so sídlom Garbiarska 2, Košice, zastúpenému Advokátskou kanceláriou JUDr. Y. V., s.r.o., so sídlom M., E. XX, o zrušenie rozhodcovského rozsudku s príslušenstvom, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 17.12.2014 č. k. XXC/XXX/XXXX-XXX a o odvolaní žalovaného proti uzneseniu Okresného súdu Prešov z 24.9.2014 č. k. XXC/XXX/XXXX-XXX jednohlasne takto rozhodol

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Mení uznesenie zo dňa 24.9.2014 č. k. 14C/182/2013-258 tak, že ukladá žalovanému poriadkovú pokutu v sume 50,- Eur.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zrušil rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu Košice, so sídlom Alžbetina 41, Košice, sp. zn. XC/XXXX/XXXX zo dňa 19.1.2012. Odložil vykonateľnosť tohto rozhodcovského rozsudku a tiež rozhodol, že zrušuje rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu Košice, so sídlom Alžbetina 41, Košice sp. zn. XC/XXXX/XXXX zo dňa 19.1.2012 a rovnako odložil vykonateľnosť tohto rozhodcovského rozsudku. Zamietol návrh žalovaného na prerušenie konania a vyslovil, že o trovách konania sa rozhodne do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

V dôvodoch rozhodnutia súd poukázal na to, že boli vydané dva rozhodcovské rozsudky Arbitrážnym súdom v Košiciach dňa 19.1.2012 vo vzťahu k žalobkyňi ako žalovanej. Súd prvého stupňa poukázal na obsah poisťných zmlúv zo dňa 13.3.2008, ktorú uzatvorila žalobkyňa ako poistník v prospech svojej dcéry Y. F. ako poistenej so žalovaným, vtedy pod obchodným názvom Prvá československá poisťovňa Rapid a.s., a na poisťnú zmluvu z 26.6.2008, ktorú žalobkyňa ako poistník uzatvorila v prospech svojej sestry F. F. ako poistenej so žalovaným Prvá československá poisťovňa Rapid a.s.. Vec správne posúdil podľa § 52 a nasl. OZ a v zmysle § 40 a nasl. Zákona o rozhodcovskom konaní. Dospel k jednoznačnému záveru, že spotrebiteľské zmluvy, v danom prípade poisťné zmluvy, v rámci ktorých bol zakomponovaný inštitút rozhodcovského konania neboli dojednané individuálne, preto aj keď mala žalobkyňa možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy so zmluvnými ustanoveniami, nemohla ovplyvniť ich obsah, pričom okolnosť, či by v danom prípade podpísala, resp. nepodpísala osobitné zmluvné dojednania nie je právne relevantná, keďže aj v prípade pokiaľ by osobitné zmluvné dojednania nepodpísala, platila by časť XV.VPP, a teda to, že všetky vzájomné a sporné nároky účastníkov budú riešené pred rozhodcovským súdom. Preto súd prvého stupňa považoval dojednanie rozhodcovskej doložky za neprijateľnú, a teda neplatnú zmluvnú podmienku a s poukazom na ust. § 40 ods. 1 písm. c/ Zákona o rozhodcovskom konaní, vydané rozhodcovské rozsudky zrušil. Predtým sa predbežne vypořádával

s námietku žalovaného, či žalobkyňa má v danom prípade postavenie spotrebiteľa, pokiaľ poisťnú zmluvu uzatvárala v mene žalovaného vlastne sama so sebou ako poisťník v prospech svojej dcéry, resp. sestry ako poistených. Zdôraznil, že spotrebiteľ je fyzickou osobou, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti. Nepochybné žalobkyňa mala postavenie spotrebiteľa, pretože, ak aj by súd pripustil výklad, že pri uzatváraní predmetných poisťných zmlúv konala v rámci svojej činnosti, ktorou sprostredkovala poistenie pre žalovaného. Pri plnení z tejto zmluvy nepochybné nekonala ako profesionál, ale ako súkromná osoba. Z toho dôvodu nie sú splnené súčasne obe podmienky vyžadované § 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka, a preto možno priznať žalobkyňi postavenie spotrebiteľa. Tomu svedčí aj skutočnosť, že žalobkyňa nebola profesionálnym sprostredkovateľom poistenia, nakoľko v tom čase bola študentkou a vykonávala túto činnosť len ako vedľajšiu zárobkovú činnosť cca 4 mesiace a počas tohto obdobia urobila 7 zmlúv. Preto v tejto súvislosti možno podľa súdu prvého stupňa aplikovať závery rozhodnutia Súdneho dvora EÚ sp. zn. C 464/2001, podľa ktorého je možné zmluvu považovať za spotrebiteľskú, ak spojenie medzi zmluvou za účelom plnenia súkromných potrieb a činnosťou v rámci povolania je len zanedbateľné. To znamená, že naozaj v danom prípade toto spojenie je len zanedbateľné, a preto tieto zmluvy možno považovať za spotrebiteľské aj vo vzťahu k žalobkyňi ako sprostredkovateľke poistenia, ktorá súčasne uzavrela zmluvy za svoju dcéru, resp. sestru aj za žalovaného. Zdôraznil, že k takémuto konaniu žalobkyňu nepriamo nabádal žalovaný s tým, aby mali jednotliví sprostredkovatelia dostatočný počet zmlúv, pričom tieto zmluvy uzatvárali v prvom rade svoji príbuzným a známym. Žalobkyňa teda aj vzhľadom na túto charakteristiku má status spotrebiteľa a pri uzatváraní zmlúv nekonala ako podnikateľ pokiaľ uzatvárala poistenie pre svoju dcéru ako poisťník a zároveň zákonný zástupca, resp. ako poisťník v prospech svojej nepľnoletej sestry. Je nelogický záver, aby niekto ako profesionál uzatváral pre seba životné poistenie. Súd prvého stupňa zároveň rozhodol o odklade vykonateľnosti týchto rozhodcovských rozsudkov podľa § 40 ods. 2 Zákona o rozhodcovskom konaní a zamietol návrh žalovaného na prerušenie konania v zmysle § 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p.. Vymienil si, že o trovách konania účastníkov rozhodne po právoplatnom rozhodnutí vo veci samej.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný, ktorý navrhol rozsudok zmeniť tak, aby žaloba žalobkyne bola zamietnutá, alternatívne navrhol rozsudok zrušiť a vrátiť vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Vytýka súdu prvého stupňa, že dôvodnosť zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa § 40 ods. 1 písm. j/ Zákona o rozhodcovskom konaní žiadnym spôsobom nešpecifikoval, neuviedol akým konkrétnym spôsobom boli porušené záväzné predpisy na ochranu spotrebiteľa a ktoré konkrétne ustanovenia Občianskeho zákonníka, či iných predpisov boli porušené. Rozhodnutie hodnotí ako nepreskúmateľné, čo je dôvodom pre zrušenie rozsudku. Súd dôvod na zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa § 40 ods. 1 písm. h/ Zákona o rozhodcovskom konaní uviedol v odôvodnení napriek tomu, že v žalobe tento dôvod uvedený nebol, konal nad rámce žaloby, tento dôvod nesprávne označil, keďže uvedené ustanovenie sa týka obnovy konania a nie porušenia rovnosti, čo svedčí o tom, že súd dôvody rozsudku len opísal z iného rozhodnutia. Preto je rozsudok zmätočný a nepreskúmateľný. Ďalej zdôrazňuje, že žalobkyňa uzatvárala predmetné poisťné zmluvy ako aj rozhodcovské doložky sama so sebou, zmluvy podpísala na strane jednej ako poisťník a na strane druhej ako sprostredkovateľ poistenia za žalovaného. Žalobkyňa neuzatvárala poisťné zmluvy ako zástupca svojej dcéry, či sestry, ako to nesprávne tvrdí súd, ale uzatvárala ich ako poisťník, teda ako jedna zmluvná strana s druhou zmluvou stranou poisťovateľom - žalovaným, za ktorého žalobkyňa vystupovala na základe mandátnej zmluvy. To, že poisťná zmluva môže byť uzavretá aj v prospech tretej osoby - poisteného neznamená, že poisťník je zástupcom poisteného. Listinné dôkazy aj výpoveď žalobkyne nepochybné preukázali, že žalobkyňa pôsobila ako sprostredkovateľ poistenia, a to práve pre žalovaného a zo zákona mala tak postavenie podnikateľa v oblasti uzatvárania a sprostredkovávania poisťných zmlúv, a to do konca totožných a práve tých istých zmlúv, ktoré sú predmetom tohto konania. V čase uzavretia zmlúv teda žalobkyňa bola zo zákona podnikateľom v tejto oblasti, bola aj profesionálom a nie laikom, teda bežným spotrebiteľom. Mala zákonom stanovenú povinnosť vykonávať svoju činnosť riadne s odbornou starostlivosťou a musela plniť zo zákona č. 340/2005 Zb. vyplývajúce povinnosti. Žalobkyňa mala a musela vedieť o svojich povinnostiach. Ak o nich nevedela a tieto nedodržala, tak prečo by nedodržanie zákonných povinností z jej strany malo spôsobiť neplatnosť dojednania týchto podmienok. Žalobkyňa zo zákona mala a musela vedieť o inštitúte rozhodcovského konania. Žalobkyňa za uzavretie týchto zmlúv dostala odmenu ako sprostredkovateľka, čo potvrdila vo svojej výpovedi. Spojenie v danom konkrétnom prípade nebolo zanedbateľné ako to tvrdí súd prvého stupňa a nemalo nepodstatnú úlohu, keď žalobkyňa ako podnikateľka uzavrela predmetné poisťné zmluvy sama so sebou, aby dostala za ich uzavretie peňažnú odmenu a tú si aj vyfakturovala. Žalobkyňa mala zákonnú povinnosť poznať svoje zákonné

povinnosti a tieto aj plniť voči sebe samej. Napokon žalobkyňa vystupovala pri uzatváraní poisťných zmlúv ako dodávateľ, veď konala za žalovaného. Samotné zmluvy tak nie sú spotrebiteľské s ohľadom práve na vyššie uvádzané rozhodnutie Európskeho súdneho dvora C 464/01. Je tak nepochybné, že žalobkyňa nevykonávala činnosť sprostredkovateľa poistenia len ako vedľajšiu zárobkovú činnosť na základe registrácie DIČ, a preto sú tieto závery súdu nesprávne, v rozpore so skutkovým aj právnym stavom, preto neobstoja. Súd prvého stupňa pochybil, ak napriek všetkým týmto skutočnostiam dospel k záveru, že žalobkyňa je spotrebiteľom, nezaoberal sa otázkou, či tieto skutočnosti nemajú vplyv na to, či aj konkrétne zmluvy sú zmluvami spotrebiteľskými. V danom prípade sa nejedná o neprofesionálneho laika, nakoľko žalobkyňa pôsobila priamo pre žalovaného, a to v oblasti sprostredkovania predmetných poisťných zmlúv. Platí pritom aj ust. § 2 ods. 1 zákona č. 1/1993 Zb., v zmysle ktorého o všetkom čo bolo v Zbierke zákonov uverejnené, platí nevyvrátiteľná domnienka, že dňom uverejnenia sa stalo známym každému koho sa to týka. Súd prvého stupňa neuviedol dôvod, pre ktorý zrušil vydané rozhodcovské rozsudky. Predovšetkým žalobkyňa bola sprostredkovateľom poistenia, a teda jednoznačne všetky listiny mala k dispozícii pred ich podpísaním, a teda nespochybniteľne nielenže mala možnosť si listiny prečítať a oboznámiť sa s ich obsahom, ale zo zákona to bolo aj jej povinnosťou. Rozhodcovská doložka nebola obsiahnutá len vo VPP, ale v tomto konkrétnom prípade v osobitných zmluvných dojednaniach pre každú poisťnú zmluvu osobitne a nebola dohodnutá už podpísaním poisťnej zmluvy. Žalobkyňa mohla ovplyvniť uzavretie rozhodcovskej doložky tak, že by jednoducho osobitné zmluvné dojednania nepodpísala a žiadnym relevantným dôkazom nebolo preukázané, že rozhodcovské doložky podpísať musela. Poukázal v tejto súvislosti aj na viaceré rozhodnutia súdov SR súvisiacich s touto problematikou. Ak zmluvná podmienka spôsobuje značnú nerovnováhu, na ktorú poukazuje súd prvého stupňa, tak na to, aby bola platná musí byť individuálne dojednaná alebo musí ísť o hlavný predmet plnenia, cenu plnenia alebo byť vyňatá z pod hodnotenia neprijateľných podmienok na základe iného ustanovenia smernice či zákona. Žiadna podmienka nie je sama o sebe vždy neprijateľná, a preto súd musí v každom konkrétnom prípade závery o neprijateľnosti podmienky - rozhodcovskej doložky uviesť a odôvodniť. Súd prvého stupňa sa v podstate nezaoberal otázkou, či rozhodcovská doložka alebo jej časť spôsobovala značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Len skonštatoval, že rozhodcovská doložka bola predtlačená vo formulári a nebola individuálne dojednaná. Takýto záver nemá žiadnu oporu v právnych predpisoch. Súd pri posudzovaní prijateľnosti podmienok zmlúv konal v úplnom rozpore s právom EÚ. Žiaden právny predpis neustanovoval ani neurčuje, že rozhodcovská doložka je ipso iure vždy neplatnou zmluvnou podmienkou, pokiaľ nebola individuálne dojednaná. Súd prvého stupňa nesprávne ignoroval dvojstranný právny úkon, v danom prípade dokonca úkon medzi žalobkyňou a žalovaným na oboch stranách - podpísanie osobitných zmluvných dojednaní k poisťnej zmluve a vychádzal tak z neúplne zisteného skutkového stavu. Žalobkyňa slobodne, vlastnoručne a bez nátlaku podpísala osobitné zmluvné dojednania, v ktorých bolo obsiahnutá rozhodcovská doložka. Žalobkyňa osobitným podpisom vyjadrila svoj súhlas s uzatvorením rozhodcovskej doložky a svojim osobitným podpisom zmluvných dojednaní tento svoj súhlas aj prejavila v právne relevantnej forme - dvakrát. Mala možnosť tak rozhodcovskú doložku prijať alebo ju odmietnuť, a to bez toho aby bol tým samotný zmluvný vzťah - poistenie, negatívne ovplyvnený. Žalobca neviazal uzavretie poistenia na podpis rozhodcovskej doložky. Podpis rozhodcovskej doložky nebol podmienkou uzavretia poistenia. Súd sa vôbec nezaoberal a nevyporiadal s argumentáciou žalovaného v súvislosti s aplikáciou 19 ods. odôvodnenia Smernice 93/13/EHS. Rozsudok je tak nepreskúmateľný a meritórny, a to nielen vo vzťahu k výroku o zrušení rozhodcovských rozsudkov, ale aj vo vzťahu k výroku o zamietnutí návrhu na prerušenie konania. Žalovaný uvádza, že skutočnosti, o ktoré súd opiera svoj záver o porušení rovnosti účastníkov konania neboli v konaní preukázané a neboli na tieto vykonané ani žiadne dôkazy a sú tiež v rozpore so zákonom. Zdôrazňuje, že rokovací poriadok rozhodcovského súdu je plne v súlade so Zákonom o rozhodcovskom konaní a neodporuje žiadnemu právnemu predpisu. Podmienky kreácie rozhodcu, resp. rozhodcovského súdu sú plne v súlade so zákonom a predsa niečo, čo je v súlade so zákonom nemôže byť porušením rovnosti, a teda porušením zákona. Ak právny predpis umožňuje voľbu rozhodcu, a to aj jednou osobou, tak využitie a pretavenie tohto zákonom dovoleného práva nemôže byť práva, a to ani vo vzťahu k spotrebiteľovi. Vždy je potrebné poukázať aj na to, že rozhodcovská doložka bola v tomto konkrétnom prípade uzatvorená individuálne a žalobkyňa súhlasila okrem iného aj s dohodnutým spôsobom kreovania rozhodcov, resp. určením rozhodcovského súdu. V zmysle týchto dôvodov navrhol žalovaný podanému odvolaniu vyhovieť.

Žalobkyňa sa k odvolaniu žalovaného nevyjadrila.

Odvolačný súd preskúmal napadnutý rozsudok v zmysle zásad vyjadrených v § 212 ods. 1, 2 O.s.p. spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného dôvodné nie je.

Je potrebné konštatovať, že súd prvého stupňa vo veci dostatočne zistil skutkový stav, vec správne právne posúdil, o veci následne správne rozhodol a skutkové zistenia prvostupňového súdu majú oporu vo vykonanom dokazovaní. Odvolačný súd sa stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku (§ 219 ods. 2 O.s.p.).

Podstatnou právnou otázkou v danej veci v súvislosti aj s dôvodmi uvádzanými žalovaným v odvolaní bola otázka, či rozhodcovská doložka, na základe ktorej rozhodcovský súd rozhodol a ktorá je upravená v čl. XV. VPP žalovaného, podľa ktorej všetky vzájomné spory a sporné otázky poistenia budú rozhodované v rozhodcovskom konaní je podmienkou individuálne dojednanou a v negatívnom prípade, či zakladá hrubý nepomer v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa (neprijateľná podmienka). Vychádzajúc z obsahu spisu je zrejmé, že dňa 13.3.2008 a dňa 26.6.2008 boli medzi účastníkmi konania uzatvorené poisťné zmluvy, pričom ich súčasťou tvorili všeobecné poisťné podmienky. Právna úprava poisťných zmlúv je v Občianskom zákonníku obsiahnutá v jeho ôsmej časti.

Podľa § 52 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva, bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné.

Základnou črtou spotrebiteľskej zmluvy podľa citovaného ustanovenia je to, že je pre spotrebiteľa vopred pripravená a nie je vytvorený priestor na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Zmluvy uzatvorené so žalobcom túto charakteristiku v celom rozsahu spĺňajú. Súčasťou poisťnej zmluvy boli aj Všeobecné poisťné podmienky, ktoré žalobca ovplyvniť nemohol nakoľko boli pripravené už vopred pre veľký počet spotrebiteľov. Podľa dohodnutej rozhodcovskej doložky (XV. Všeobecných poisťných podmienok) sa všetky spory mali riešiť výlučne v rozhodcovskom konaní pred rozhodcovským súdom. Takáto zmluvná podmienka v štandardnej formulárovej zmluve alebo vo všeobecných poisťných podmienkach inkorporovaných do takejto zmluvy, ktorá nebola spotrebiteľom individuálne dojednaná, a ktorá vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní, predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku.

Za právne bezvýznamné je potrebné označiť tvrdenie žalovaného o individuálnom dojednaní rozhodcovskej doložky v osobitných zmluvných dojednaniach. V týchto osobitných zmluvných dojednaniach (časť XVII. Všeobecných poisťných podmienok bod 2)si účastníci len opätovne dohodli povinnosť v prípade akéhokoľvek sporu podrobiť sa rozhodcovskému konaniu už raz dohodnutému vo Všeobecných poisťných podmienkach. Z týchto zmluvných dojednaní nevyplýva, aby v prípade ich nepodpísania žalobcom mala stratiť platnosť tiež časť XV. Všeobecných poisťných podmienok, ktorá sa týkala rozhodcovského konania. Preto bez ohľadu na to, či by žalobca osobitné zmluvné dojednania podpísal alebo nie, jeho povinnosťou vyplývajúcou z Všeobecných poisťných podmienok bolo podrobiť sa rozhodcovskému konaniu. Takúto duplicitnú úpravu riešenia sporov vo Všeobecných poisťných podmienkach a osobitných zmluvných dojednaniach nemožno označiť inak, ako zavádzajúcu.

V súvislosti s akoukoľvek rozhodcovskou zmluvou je potrebné dodať, že jej cieľom je dosiahnuť prejednanie prípadného sporu rozhodcom, ako súkromnou osobou, na ktorého zmluvné strany delegovali takúto právomoc. Často sa rozhodcovská zmluva vyjadrí len v podobe rozhodcovskej doložky, ktorá splyva s ostatnými podmienkami v štandardnej zmluve. V porovnaní s ostatnými zmluvnými podmienkami je predsa len význam rozhodcovskej doložky osobitný, pretože pri vzniku sporu súkromná osoba rozhodne o právach a právom chránených záujmoch s cieľom dosiahnuť nový kvalifikovaný záväzok z pôvodnej zmluvy. Keďže sa tak stane v súkromnom právnom procese, požiadavka na rešpektovanie princípov súkromného práva rozhodcom, vrátane princípu dobrých mravov, je plne opodstatnená. Ak rozhodcovská zmluva nebola osobitne spotrebiteľom vyjednaná alebo vyplýva zo štandardnej zmluvy, a teda zo vzťahu fakticky nerovnovážneho, obavy, že slabšia strana si svoj osud v

závažnej veci, akou je prípadný neskorší rozhodcovský proces nedokáže náležite naplánovať, sú plne na mieste.

Rozhodcovskú doložku v predmetnej veci si žalobca osobitne nevyjednal, nakoľko táto splyvala s ostatnými štandardnými podmienkami. Mohol len zmluvu ako celok odmietnuť alebo sa podrobiť všeobecným obchodným podmienkam, a teda aj rozhodcovskému konaniu vyvolanému dodávateľom.

Občiansky zákonník účinný od 01.01.2008 za neprijateľnú podmienku v ustanovení § 53 ods. 4 písm. r) považuje aj dojednanie vyžadujúce v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. Na iné vyhodnotenie takejto neprijateľnej podmienky nie je dôvod ani u zmlúv uzatvorených pred 31.12.2007. Občiansky zákonník účinný do 31.12.2007 len demonštratívne menoval niektoré neprijateľné podmienky, a teda charakter neprijateľných podmienok mohli mať aj iné podmienky spôsobujúce značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Občiansky zákonník s takýmito neprijateľnými podmienkami spôsobujúcimi značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa v ustanovení § 53 vždy spájal sankciu neplatnosti.

Keďže § 53 Občianskeho zákonníka nikdy nebol zaradený medzi prípady relatívnej neplatnosti (§ 40a OZ) išlo o neplatnosť absolútnu, pôsobiacu bez ďalšieho priamo zo zákona, na ktorú musel súd prihliadať z úradnej povinnosti. Ak teda dojednaná podmienka ukladajúca spotrebiteľovi podrobiť sa rozhodcovskému konaniu vyvolanému dodávateľom, je pre jej neprijateľnosť neplatná, v rozhodcovskom konaní uplatnený nárok rozhodcovským súdom vôbec nemal byť prejednávaný a rozhodnutý. Rozhodcovský súd môže totiž vec v rozhodcovskom konaní prejednať len vtedy, ak medzi zmluvnými stranami bola v súlade s § 3 zákona č. 244/2002 Zb. v znení neskorších predpisov uzatvorená platná rozhodcovská zmluva o tom, že všetky alebo niektoré spory, ktoré medzi nimi vznikli alebo vzniknú v určitom zmluvnom alebo v inom právnom vzťahu sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní. Bez takejto platnej zmluvy majúcej buď formu osobitnej zmluvy alebo formu rozhodcovskej doložky k zmluve (§ 4 ods. 1 zákona č. 244/2002 Zb. v znení neskorších predpisov) rozhodcovskému súdu chýba základný predpoklad pre rozhodnutie sporu v rozhodcovskom konaní.

Za dôkaz opaku sa nedá označiť ani žalovaným uvádzaný záznam o požiadavkách a potrebách klienta spísaný pri uzatváraní zmluvy. V tomto listinnom dôkaze sa nachádza iba zmienka o možnosti využitia rozhodcovského konania bez akéhokoľvek objasnenia rozdielov medzi rozhodcovským a súdnym konaním.

Inštitút individuálne dohodnutej podmienky je treba vykladať v súlade s cieľom Smernice, podľa ktorej sa podmienka nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola pripravená vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou (čl. 3 ods. 2 Smernice).

K námietke žalovaného v tom zmysle, že žalobkyňa sama so sebou zmluvu podpísala na strane jednej ako poisťník a na strane druhej ako sprostredkovateľ poistenia za žalovaného, a tak nie je možné oddeliť dvojediné postavenie žalobkyne odvolací súd uvádza, že v zhode so záverom súdu prvého stupňa nemožno považovať žalobkyňu za dodávateľa služby, pretože táto bola len sprostredkovateľom dodávateľa a nič nemení na jej postavení to, že sprostredkovanie poistenia vykonávala ako podnikanie (§ 3 ods. 3 zákona č. 340/2005 Zb.).

Vo vzťahu k tvrdeniam žalovaného v tom zmysle, že žalobkyňa disponovala všetkými informáciami a mala zákonnú povinnosť údaje týkajúce sa sprostredkovateľskej služby ovládať a pri jej poskytovaní postupovať s odbornou starostlivosťou, je potrebné poukázať na výpoveď samotnej žalobkyne o rozsahu jej informácií v súvislosti s výkonom sprostredkovateľskej činnosti, keď sama tvrdila, že boli oboznamovaní výlučne o spôsobe vypisovania poisťných zmlúv, či o výpočte poisťného. Výslovne sa školenia týkali len príslušných poisťných produktov. Odvolací súd sa stotožňuje s názorom prvostupňového súdu, že aj keď žalobkyňa nepochybne konala pri uzatváraní poisťnej zmluvy v rámci predmetu svojho podnikania, nekonala v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti, pretože uzatvárala zmluvu o životnom poistení v prospech svojej maloletej dcéry a v prospech nepľnoletej sestry. V právnom vzťahu medzi žalobkyňou a žalovaným konala žalobkyňa ako podnikateľ, ale tento

je potrebné odlíšiť od právneho vzťahu, ktorý vznikol pri uzatváraní oboch zmlúv o životnom poistení. Predmetné zmluvy sa netýkali ani len čiastočne jej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Súd prvého stupňa teda postupoval správne, pokiaľ žalobe o zrušenie rozhodcovských rozsudkov vyhovel s tým, že rozhodnutím súdu prvého stupňa nedošlo k upretiu prístupu ku spravodlivosti na uplatnenie zmluvného nároku zo zaniknutých poistných zmlúv od žalobkyne.

K námietke žalovaného o nedostatočnom zdôvodnení rozsudku súdu prvého stupňa je potrebné uviesť, že tento venoval dostatočnú pozornosť tomu, ako bola rozhodcovská doložka v predmetných zmluvách a súvisiacich listinách naformulovaná, analyzoval jej umiestnenie vo všeobecných poistných podmienkach a osobitných zmluvných dojednaniach a vyvodil z týchto zistení aj správny právny záver. Dokazovanie vykonané súdom prvého stupňa potvrdilo, že žalobkyňa nemala možnosť takto naformulovanú podmienku nejakým spôsobom ovplyvniť a žalovaný sa zodpovednosti v tomto smere nemôže zbaviť ani s poukazom na pôsobenie žalobkyne ako sprostredkovateľky poistenia pri uzatváraní poistných zmlúv, na čo odvolací súd už vyššie poukazoval.

K odvolacej námietke týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia veci je potrebné uviesť, že žalobkyňa podaným návrhom žiadala zrušenie rozhodcovských rozsudkov podľa § 40 ods. 1 písm. j/ zákona č. 244/2002 Zb. v znení neskorších predpisov. Ako to vyplýva z odôvodnenia napadnutého rozsudku prvostupňový súd konkretizoval zákonný dôvod pre zrušenie rozhodcovských rozsudkov, a to podľa § 40 ods. 1 písm. c/ citovaného zákona.

Pokiaľ ide o návrh žalovaného na prerušenie konania, je potrebné poukázať na ust. § 109 ods.2 písm. c/ O.s.p., podľa ktorého, pokiaľ súd neurobí iné vhodné opatrenia, môže konanie prerušiť, ak prebieha konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu alebo ak súd dal na takéto konanie podnet.

Citované zákonné ustanovenie upravuje tzv. fakultatívne prerušenie konania. Predmetné ustanovenie dopadá na procesné situácie, v ktorých súd môže konanie prerušiť, no nemusí tak urobiť. Prerušenie konania je tu na úvahe vec prejednávajúceho súdu a je upravené ako procesná možnosť tohto súdu, nie však jeho povinnosť. Prerušenie konania v zmysle vyššie citovaného zákonného ustanovenia predpokladá, že prebieha konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu. Z hľadiska kritéria významu riešenej otázky pre rozhodnutie súdu môže ísť iba o otázku, ktorá je pre rozhodnutie podstatná. Ak by sa v inom konaní riešila len celkom okrajová otázka, prípadne otázka, od ktorej posúdenia rozhodnutie súdu nezávisí, nebude prerušenie konania namieste.

Ako plynie z obsahu spisu, žalovaný požiadaval o prerušenie konania z dôvodu prebiehajúceho konania pred Ústavným súdom SR, v ktorom sa prejednáva ústavná sťažnosť podaná žalovaným vo vzťahu k uzneseniu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo 1/2012. Aj odvolací súd konštatuje, že otázky riešené v súčasnosti v konaní pred Ústavným súdom SR nemajú priamy dopad na argumentáciu uvedenú v žalobe, ktorou sa žalobkyňa vo vzťahu k žalovanému domáha zrušenia rozsudku Arbitrážneho súdu Košice sp. zn. 3C/2097 a XC/XXXX/XXXX.

Je zrejmé, že dôvodom tejto žaloby je okolnosť, že uvádzaný rozhodcovský rozsudok bol podľa názoru žalobkyne vydaný na základe tzv. rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej zmluvnej podmienky. Žaloba je podávaná v súlade s ustanoveniami zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní s poukazom na ustanovenie § 40 ods. 1 a § 17 tohto právneho predpisu.

Z uvedeného tak plynie, že žalobkyňa v konaní argumentuje predovšetkým poukazom na Zákon o rozhodcovskom konaní v spojení s Občianskym zákonníkom so zdôraznením, že rozhodcovská doložka je neprijateľná zmluvná podmienka, dojednaním ktorej došlo k porušeniu predpisov na ochranu spotrebiteľa a to okrem iného aj v spojitosti s ustanovením § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka, podľa ktorého za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré vyžadujú v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní.

V súvislosti s námietkami žalovaného proti rozhodnutiu prvostupňového súdu o odklade vykonateľnosti rozhodcovských rozsudkov je potrebné zdôrazniť, že odklad vykonateľnosti je dočasným a preventívnym

procesným úkonom súdu, ktorý na určitú dobu suspenduje jeden z účinkov súdneho rozhodnutia. Takto plní významnú ochrannú funkciu a v prípade, ak dôjde k úspešnému odkladu vykonateľnosti, napomáha predchádzaniu možného vzniku škody alebo nemajetkovej ujmy. Táto môže mať podobu aj nemožnosti navrátenia do pôvodného stavu a s tým súvisiace procesie, reparácie a satisfakcie. Je preto potrebné konštatovať, že súd prvého stupňa v zmysle návrhu žalobkyne dôvodne rozhodol aj o odklade vykonateľnosti sporných rozhodcovských rozsudkov v súlade s ust. § 40 ods. 2 zákona č. 244/2002 Zb. v znení neskorších predpisov.

So zreteľom na všetky tieto dôvody odvolací súd rozsudok ako vecne správny potvrdil postupom podľa § 219 ods. 1, 2 O.s.p..

Súd prvého stupňa si vymienil o trovách konania rozhodnúť po právoplatnom skončení veci podľa § 151 ods. 3 O.s.p., preto aj o trovách tohto odvolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa v súlade s § 224 ods. 4 O.s.p..

Uznesením zo dňa 24.9.2014 č. k. 14C/182/2013-258 súd prvého stupňa uložil žalovanému poriadkovú pokutu v sume 500,- Eur.

V dôvodoch uznesenia uviedol, že žalovaný bol na základe výzvy z 11.6.2014 požiadaný, aby v lehote 20 dní predložil testy, ktoré absolvovala žalobkyňa v súvislosti s jej školením ako sprostredkovateľky poistenia, ako aj výsledok týchto testov a zároveň, aby predložil všetky doklady, ktoré boli zasielané Národnej banke Slovenska so žiadosťou o zápis do registra sprostredkovateľov poistenia. Táto výzva bola žalovanému doručená 16.6.2014. V rámci podania doručeného súdu 21.7.2014 žalovaný zaslal iba vzory testov, ktoré mali absolvovať sprostredkovatelia poistenia, avšak nepredložil konkrétny test sprostredkovateľky, ktorá dojednávala poistenie žalobkyne. Poukázal tiež na celý text tohto podania žalovaného. Súd prvého stupňa mal za to, že žalovaný podaním doručeným súdu prvého stupňa 21.7.2014 nesplnil výzvu súdu na predloženie požadovaných testov, výsledkov testov a dokladov zasielaných NBS. Zároveň v tomto podaní žalovaný okrem iného uviedol, že „Len slepý a hluchý by nepochopil, že pokusy súdu ex offio sú motivované cieľom preukázať“, že „jediná NBS vie aj prípadne vzdorovať lákavému nezmyslu prehlásiť, že registrácia žalobkyne bola u nej urobená v rozpore so zákonom“, že „predpokladáme, že súd si bol vedomý nezákonnosti držby týchto testov po uplynutí jedného roka od ukončenia sprostredkovateľskej činnosti na zmluvnom základe v našej poisťovni (Zákon o ochrane osobných údajov)“. Tieto vyjadrenia súd prvého stupňa posúdil ako hrubo urážlivé vo vzťahu ku konajúcemu súdu a postupom podľa § 53 ods. 1 O.s.p., uložil žalovanému za to poriadkovú pokutu vo výške 500,- Eur majúc za to, že jej výška je primeranou vzhľadom na charakter, intenzitu a početnosť výskytu závadového konania žalovaného.

V podanom odvolaní žalovaný tvrdí, že vydané rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávne zisteného skutkového stavu a odôvodnenie má znaky zmatečnosti a nepreskúmateľnosti. Súd v uznesení uviedol dva možné dôvody pre udelenie poriadkovej pokuty, pričom nie je zrejmé, či pokuta je za jeden alebo druhý dôvod alebo za oba tieto dôvody. Súd nezdôvodnil, akými úvahami sa riadil pri určení konečnej výšky pokuty. Žalovaný uvádza, že sankcionovať žalovaného za nepredloženie dokladov, ktoré žalovaný nemôže predložiť z dôvodu zákonných prekážok daných Zákonom o ochrane osobných údajov, má perzekučný a šikanóznny charakter a je v rozpore s čl. 2 ods. 3 Ústavy SR. Pritom žalovaný opakovane oboznamoval súd so skutočnosťou, že inkriminované testy môže mať v držbe iba žalobkyňa, ktorej pre jej edukačné účely boli originály testov ňou vypracované aj ponechané. Tu súd nevyvinul rovnakú intenzitu úsilia a sankčných právomocí pri ich získaní, čím podľa jeho názoru bola uložením sankcie a týmto nerovným prístupom súdu ku povinnosti predkladať dôkazy porušená rovnosť účastníkov v konaní. Preto záver súdu v súvislosti s tu uvedeným čiastkovým skutkovým záverom súdu, že došlo k mareniu základného práva iného alebo hrubo sťažovania postupu konania je nedôvodnou, a teda nesprávnou aplikáciou právnej normy. Navyše absentuje zdôvodnenie, aké miernejšie prostriedky použil súd v súlade s citovaným ustanovením. Súd prvého stupňa uplatnil v zákone normované krajné opatrenie. Súd nevysvetlil prečo skutočnosť, že účastník si dovolil predpokladať u súdu znalosť a rešpektovanie zásady iura novit curia, posúdil ako urážlivé vo vzťahu ku konajúcemu súdu. Prečo súd hodnotiaci úsudok vyjadrujúci kritiku konania súdu hodnotí ako hrubo urážlivé, hodné sankcie v podobe poriadkovej pokuty. Ani súdne konanie nemôže obmedziť právo účastníka na slobodu prejavu, ak je prejav formálne realizovaný v zákonných medziach predpokladaných v O.s.p..

Aj toto rozhodnutie preskúmal odvolací súd v zmysle § 212 ods. 1, 2 O.s.p. v spojení s § 214 ods. 2 O.s.p., pričom dospel k záveru, že odvolanie žalovaného sčasti je opodstatnené.

Podľa § 53 ods. 1 O.s.p., tomu, kto marí uplatnenie základného práva iného účastníka konania alebo kto hrubo sťažuje postup konania tým, že v súdom určenej lehote neurobí súdom uložený úkon alebo nesplní jemu súdom uloženú povinnosť a svoju nečinnosť v konaní neospravedlní včas a vážnymi dôvodmi, alebo sa neustanoví na súd, hoci naň bol riadne a včas predvolaný a svoju neprítomnosť neospravedlnil včas a vážnymi okolnosťami, alebo kto neposlúchne príkaz súdu, alebo kto ruší poriadok, alebo kto urobí hrubo urážlivé podanie, súd môže uložiť uznesením poriadkovú pokutu až do výšky 820 Eur.

Poriadková pokuta v zmysle citovaného zákonného ustanovenia je krajným opatrením aj je možné ju uložiť tam, kde iné miernejšie prostriedky nevedli k náprave. Predpokladom uloženia sankcie podľa § 53 ods. 1 O.s.p. je, že ten komu súd ukladá poriadkovú pokutu hrubo sťažuje postup konania, a to spôsobom uvedeným v zákone alebo urobí hrubo urážlivé podanie.

V danom prípade zo spisu nepochybne vyplýva, že súd prvého stupňa písomným podaním z 11.6.2014 (doručeným žalovanému dňa 16.6.2014) vyzval žalovaného, aby v lehote 20 dní predložil testy, ktoré absolvovala žalobkyňa v súvislosti s jej školením ako sprostredkovateľky poistenia (školenie v dňoch 4.2.2008-8.2.2008), ako aj výsledok týchto testov a zároveň predložil všetky doklady, ktoré boli zasielané Národnej banke Slovenska so žiadosťou o zápis žalobkyne do registra sprostredkovateľov poistenia s tým, že táto povinnosť sa vzťahuje aj na právneho zástupcu žalovaného.

Na výzvu súdu prvého stupňa reagoval žalovaný písomným podaním doručeným dňa 21.7.2014. V tomto podaní oznamuje, že prikladá testy, ktoré musel absolvovať v rámci vstupného školenia sprostredkovateľ poistenia, a k požiadavke ohľadom predloženia výsledkov testov predložil zápis z evidenčného SW poisťovne. Pokiaľ ide o predloženie testov vyplnených žalobkyňou žalovaný uviedol, že predpokladá, že súd si bol vedomý nezákonnosti držby týchto testov po uplynutí jedného roka od ukončenia sprostredkovateľskej činnosti na zmluvnom základe v poisťovni žalovaného (zákon o ochrane osobných údajov). K požiadavke vydať všetky podklady, ktoré boli zasielané NBS, doporučil súdu obrátiť sa s touto požiadavkou priamo na Národnú banku Slovenska.

V tejto súvislosti je potrebné skonštatovať, že žalovaný reagoval na výzvu súdu prvého stupňa, predložil testy, ktoré musel absolvovať v rámci vstupného školenia sprostredkovateľ poistenia s tým, že pokiaľ ide o konkrétne testy vyplnené žalobkyňou v minulosti, z obsahu tohto podania plynie, že žalovaný tieto archivoval len do doby uplynutia jedného roka od ukončenia sprostredkovateľskej činnosti na zmluvnom základe s odvolaním sa na ustanovenia zákona o ochrane osobných údajov. Uviedol, že z rovnakých dôvodov nemôže predložiť podklady zasielané Národnej banke Slovenska so žiadosťou o zápis do registra sprostredkovateľov poistenia a v tejto súvislosti doporučil obrátiť sa priamo na Národnú banku Slovenska. Súd prvého stupňa napokon ešte v predchádzajúcom štádiu konania rovnako písomným podaním z 11.6.2014 vyzval Národnú banku Slovenska v Bratislave o predloženie žiadosti žalobkyne o zápis do registra sprostredkovateľov poistenia a sprostredkovateľov zaistenia, ako aj všetky sprievodné doklady, ktoré zaslal žalovaný v súvislosti so žiadosťou o zápis s tým, že žalobkyňa bola evidovaná pod č. VSP 069818. Na túto výzvu reagovala priamo Národná banka Slovenska v podaní doručenom dňa 4.7.2014. Možno tak uzavrieť, že žalovaný reagoval na výzvu súdu prvého stupňa a v súvislosti s výzvou predložil tie doklady, ktoré mal vo svojej dispozícii.

Je potrebné však prisvedčiť súdu prvého stupňa, že toto podanie obsahuje neprimeranú reakciu žalovaného k predtým vyjadrenej žiadosti súdu prvého stupňa. Aj keď Občiansky súdny poriadok dáva účastníkom široké možnosti na to, aby uplatnili a dokázali svoje tvrdenia a vyvrátili tvrdenia protistrany v spore, nesmú byť ich vyjadrenia hrubo urážlivé. Vyjadrenia žalovaného v spomínanom písomnom podaní v tom zmysle, že „len slepý a hluchý by nepochopil, že pokusy súdu ex offo sú motivované cieľom preukázať, že aj keď nebol žalobca pri uzatváraní poistnej zmluvy podnikateľom, a to vyžiadaniami vyššie uvedenými, sú však flagrantne pokusy tieto závery vyvodit' z vykonaných dôkazov leda v rozpore so zdravým rozumom, veľmi dúfame, že o také niečo nejde“, že „jediná (NBS) vie aj prípadne vzdorovať lákavému nezmyslu prehlásiť, že registrácia žalobkyne bola u nej urobená v rozpore so zákonom“, kritéria predpokladané citovaným § 53 ods. 1 O.s.p., spĺňajú. Tieto vyjadrenia súd prvého stupňa opodstatnene posúdil ako hrubo urážlivé vo vzťahu ku konajúcemu súdu, v dôsledku čoho bolo dôvodné uložiť žalovanému poriadkové opatrenie.

Ako bolo vyššie spomínané, nemožno konštatovať, že by žalovaný nesplnil predchádzajúci pokyn súdu prvého stupňa, keďže na výzvu reagoval a aj uviedol, prečo požadované doklady nepredložil, zároveň však v tomto podaní realizoval hrubo urážlivé podanie vo vzťahu k súdu. Uvedené má za následok iné rozhodnutie, pokiaľ ide o výšku poriadkového opatrenia, ktorú so zreteľom na všetky okolnosti veci odvolací súd modifikoval rozsahom 50,- Eur. So zreteľom na tieto dôvody odvolací súd napadnuté uznesenie zmenil postupom podľa § 220 O.s.p..

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.